

دستورعمل اجرایی مشاوره تغذیه در

سامانه ۴۰۳۰

دفتر بهبود تغذیه جامعه. معاونت بهداشت

فروردین ۱۳۹۹

بسمه تعالی

تهیه کنندگان:

دکتر پریسا ترابی

سپیده دولتی

الناز جعفروند

مریم مشلول

زیر نظر:

دکتر عبداللهی (مدیر دفتر بهبود تغذیه جامعه)

با همکاری ناظرین معاونت بهداشتی ستاد دانشگاه ها (بترتیب حروف الفبا):

- ❖ دکتر زهرا اباصلتی (مدیر تغذیه معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی مشهد)
- ❖ فتح ا... پورعلی (مدیر تغذیه معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی آذربایجان شرقی)
- ❖ سکینه جعفری (مدیر تغذیه معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان)
- ❖ رضیه شناور (مدیر تغذیه معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی شیراز)
- ❖ مهنوش صاحبدل (مدیر تغذیه معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی اهواز)
- ❖ لیلا فرزاد (مدیر تغذیه معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی ایران)
- ❖ جلال نوروزخانی (مدیر تغذیه معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی مازندران)

فهرست مطالب

- ❖ مقدمه
- ❖ نحوه ارائه مشاور تغذیه به تماس های تلفنی در سامانه ۴۰۳۰
- ❖ فلوچارت پاسخگویی مشاور تغذیه به تماس های تلفنی در سامانه ۴۰۳۰
- ❖ نکات مهم در ارائه مشاوره توسط مشاوران تغذیه
- ❖ فرایند ارائه مشاوره و جمع آوری اطلاعات
- ❖ فلوچارت جمع آوری اطلاعات
- ❖ پیوست ۱: فرم عملکرد مشاورین تغذیه سامانه ۴۰۳۰ در یک شیفت کاری
- ❖ پیوست ۲: لیست اسامی ناظرین ستاد دانشگاه های علوم پزشکی و دانشگاه های تحت نظارت

مقدمه:

با گسترش ویروس کرونا به ایران و ابتلای هموطنان به بیماری COVID-19، به منظور پیشگیری از ابتلاء به این بیماری، شناسایی افراد مشکوک و راهنمایی هموطنان در خصوص نحوه پیشگیری، کنترل و مقابله با این بیماری، سامانه پاسخگویی تلفنی ۴۰۳۰ به سوالات مرتبط با کرونا راه اندازی گردید. نظر به اهمیت مباحث تغذیه ای در جنبه های مقابله با ویروس کرونا، دفتر بهبود تغذیه جامعه با همراهی دانشگاه های علوم پزشکی کشور و مشاورین تغذیه که همواره در همه مراحل مراقبت های پیشگیرانه، یا به پای سایر اعضای تیم سلامت به ارائه مراقبت ها در شبکه بهداشتی درمانی کشور می پرداختند، اقدام به ورود در بستر موجود و تقویت این سامانه و افزایش دسترسی جامعه بدون لزوم به مراجعه حضوری به مراکز جامع سلامت نمود.

دستورعمل حاضر، حاصل برنامه ریزی و هماهنگی های گسترده مابین دفتر بهبود تغذیه جامعه، ستاد معاونت بهداشت، مرکز مدیریت شبکه، ستاد اجرایی فرمان حضرت امام، معاونت های بهداشت دانشگاه های علوم پزشکی کشور، گروه بهبود تغذیه جامعه معاونت های بهداشتی و مشاورین محترم تغذیه در شبکه بهداشتی درمانی کشور می باشد.

امید می رود با همکاری تنگاتنگ واحدهای مختلف هماهنگی- اجرایی در ستاد وزارت بهداشت، دانشگاه ها، ستاد اجرایی فرمان حضرت امام و شرکت احسان برکت در زیر مجموعه، این فعالیت مشاورین تغذیه شبکه بهداشتی درمانی کشور نیز به بار نشسته و از حاصل این تلاش ها و خدمات، آحاد جامعه در کشور عزیزمان بهره مند گشته و در ریشه کنی ویروس کرونا از این سرزمین موثر واقع گردد.

این مجموعه به تشریح قدم به قدم مراحل همکاری مشاورین تغذیه در قالب ارائه مشاوره تلفنی می پردازد و از کلیه مشاورین تغذیه که داوطلبانه خدمت در این بستر را پذیرفته اند انتظار می رود با اجرای قدم به قدم دستورعمل، مشاوره های خود را با بالاترین کیفیت به عموم تماس گیرندگان ارائه دهند.

دکتر علیرضا رئیسی

معاون بهداشت

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

نحوه ارائه مشاور تغذیه به تماس های تلفنی در سامانه ۴۰۳۰

مشاورین تغذیه بر اساس وضعیت فعلی تماس گیرنده / یا فردی که سوال برای وضعیت او شده است، در موضوعات وضعیت پیشگیری، درمان و یا دوران نقاهت پاسخگو خواهند بود و نوع وضعیت در فرم عملکرد (پیوست ۱) ثبت می شود.

سوالات مرتبط با وضعیت پیشگیری

در پاسخ به سوالات مطرح شده در وضعیت پیشگیری، توصیه های تغذیه ای جهت پیشگیری از ابتلا به بیماری کوید ۱۹ در قالب چهار موضوع داده می شود.

۱. اصول کلی تغذیه

مشاور تغذیه بر اساس " توصیه های کلی تغذیه ای به منظور افزایش ایمنی بدن در برابر ابتلا، تغذیه و ایمنی در کرون " در فصل اول بسته آموزشی تهیه شده توسط دفتر بهبود تغذیه جامعه وزارت بهداشت، آموزش های تغذیه ای در پیشگیری از بیماری های تنفسی و کرونا (Covid19) را ارائه می دهد و در فرم عملکرد، خانه مربوطه را علامت گذاری می کند.

۲. آموزش تغذیه بر اساس گروه های سنی/فیزیولوژیک

مشاور تغذیه بر اساس وضعیت سنی یا فیزیولوژیک فرد، همچون سالمندی، میانسالی، بارداری، شیردهی و... مشاوره اختصاصی را با توجه به نیاز او در فصل دوم بسته آموزشی ارائه می دهد و در فرم عملکرد، در خانه مربوطه گروه سنی یا فیزیولوژیک را درج می نماید و در خانه فرد در معرض خطر، فرد سالمند یا مادر باردار و شیرده را بسته به مورد، درج نماید.

۳. آموزش تغذیه بر اساس بیماری زمینه ای

مشاور تغذیه باید علاوه بر توصیه های کلی تغذیه، بر اساس نوع بیماری زمینه ای فرد همچون دیابت، فشار خون بالا، چاقی، چربی خون بالا و ... در فرد تماس گیرنده، توصیه های لازم مرتبط را ارائه داده و پاسخگوی سوالات تغذیه ای فرد باشد. به این معنی که ضمن در نظر گرفتن رژیم غذایی ویژه فرد بعلت بیماری زمینه ای، توصیه های غذایی برای زمان بیماری یا نقاهت فرد را ارائه دهد و در صورت عدم ابتلا به کرونا، توصیه های پیشگیرانه و تداوم رعایت رژیم غذایی مرتبط با بیماری و رعایت قرنطینه خانگی مطابق فصل سوم بسته آموزشی ارائه شود. همچنین در فرم عملکردی مربوطه، خانه مربوط به فرد در معرض خطر را با درج نوع بیماری زمینه ای یا گروه سنی و فیزیولوژیک آسیب پذیر درج نماید.

۴. بهداشت مواد غذایی

مشاور تغذیه باید بر اساس فصل چهارم بسته آموزشی مربوطه، "راهنمای بهداشت، نگهداری و آماده سازی مواد غذایی برای مقابله با Covid19"، اطلاعات موردنیاز را به فرد تماس گیرنده آموزش دهد.

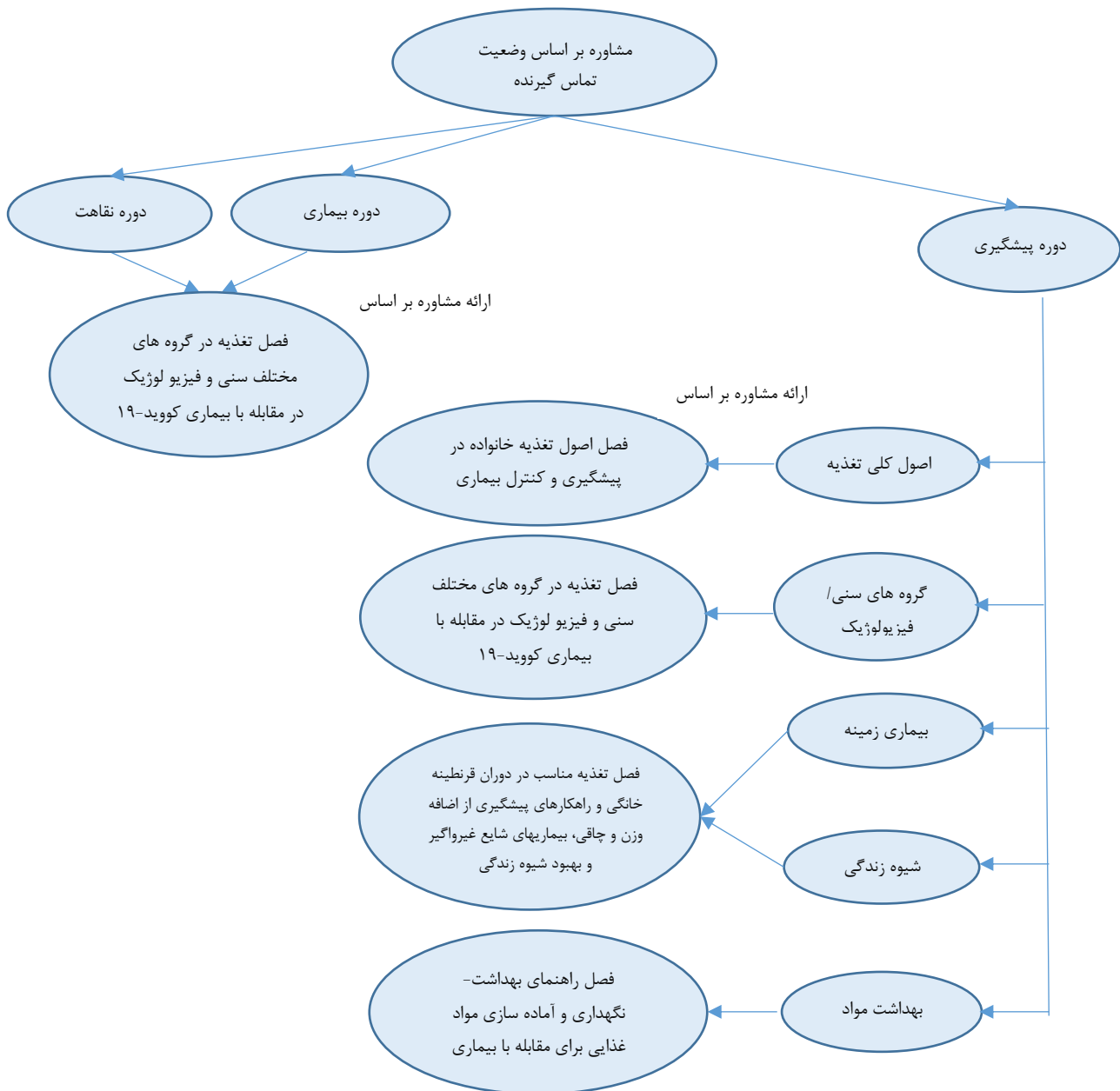
سوالات مرتبط با درمان (در پاسخگویی به بیماران مبتلا به کووید ۱۹)

مشاور تغذیه بر اساس بسته آموزشی تغذیه، در فصول دوم مربوط به گروه های سنی، به مخاطب مشاوره تغذیه ای مربوط به بیماری در گروه سنی مربوطه را به منظور کمک به بهبودی ارائه دهد.

سوالات مرتبط با دوران نقاهت

مشاور تغذیه بر اساس بسته آموزشی تغذیه، در فصول دوم مربوط به گروه های سنی، به مخاطب مشاوره تغذیه ای مربوط به دوره نقاهت در گروه سنی مربوطه را به منظور کمک به بهبودی کامل و بازگشت به شیوه زندگی سالم، ارائه دهد.

فلوجارت پاسخگویی مشاور تغذیه به تماس های تلفنی در سامانه ۴۰۳۰

نکات مهم در ارائه مشاوره توسط مشاورین تغذیه

۱. در ابتدای صحبت با مخاطب خود را با عنوان مشاور تغذیه معرفی کنید.
۲. صحبت با تماس گیرنده را با سلام و احوالپرسی شروع کنید.
۳. محرمانگی اطلاعات در ارتباط با مشاوره گیرنده را رعایت کنید.
۴. با مخاطب به گونه ای ارتباط برقراری کنید که فضای اعتماد بین مخاطب و شما ایجاد شود.
۵. صبر و حوصله، شکیبایی و اخلاق نیکو را در ارائه مشاوره در پیش گیرید.
۶. مهارت گوش دادن به صحبت های تماس گیرنده و نشان دادن احترام به او را در خود تقویت کنید.
۷. بر مصرف مکمل های تغذیه ای ویژه هر گروه سنی به ویژه کودکان، مادران باردار و سالمندان در مشاوره به این دسته از مخاطبین تاکید کنید.
۸. در مشاوره به مادران باردار، به اندازه گیری منظم وزن و ثبت آن تا زمان عادی شدن مراقبت های روتین دوران بارداری در پایگاه ها و مراکز جامع سلامت، جهت پیگیری های دوره ای و تکمیل داده های مرتبط در پرونده الکترونیک سلامت تاکید کنید.
۹. در مشاوره به مادران واجد کودک زیر ۶ سال، به اندازه گیری منظم وزن کودک و ثبت آن تا زمان عادی شدن مراقبت های روتین کودکان در پایگاه ها و مراکز جامع سلامت، جهت پیگیری های دوره ای و تکمیل داده های مرتبط در پرونده الکترونیک سلامت تاکید کنید.
۱۰. با توجه به مشکلات فیزیکی و روانی موجود، واژه های مناسب، نگرش حمایت کننده و تشویق مخاطب به اجرای توصیه ها بکار ببرید.
۱۱. از روش های تهدید و ترساندن بیماران برای اجرای توصیه ها یا بکارگیری توصیه های تغذیه ای استفاده نکنید.
۱۲. هنگام مشاوره حتما به وضعیت اجتماعی- اقتصادی افراد توجه شود و از مواد غذایی قابل دسترس جهت توصیه و انتخاب های غذایی استفاده شود زیرا توصیه های غیر قابل اجرا موجب ایجاد ناامیدی در فرد می شود.
۱۳. به تماس گیرندگان توصیه شود در صورت نیاز به توضیحات کلی تغذیه در این بیماری، به فایل صوتی تغذیه و تقویت سیستم ایمنی که در سامانه ۴۰۳۰ در خط ۱ وجود دارد گوش فرا دهند.
۱۴. در رابطه با ویروس و علائم بیماری، از اطلاعات کلی برخوردار باشید.
۱۵. از کلمات تخصصی که برای افراد جامعه قابل درک نیست استفاده نکنید.
۱۶. اطلاعات داده شده به افراد قابل درک و ساده باشد.
۱۷. تا حد امکان با لهجه محلی با مخاطب صحبت نکنید.
۱۸. در پایان مکالمه مشاوره خود را جمع بندی نموده و توصیه ها را ارائه دهید.
۱۹. اطلاعات تماس گیرنده را مطابق جدول پیوست ۱ برای هر مکالمه در فرم عملکرد مشاورین تغذیه وارد کنید.

فرایند ارائه مشاوره و جمع آوری اطلاعات:

۱. مشاور تغذیه خود را با عنوان مشاور تغذیه به تماس گیرنده معرفی می نماید.
۲. با توجه به وضعیت تماس گیرنده نسبت به بیماری کووید ۱۹، طبق فلوجارت براساس محتوای بسته آموزشی در هر زمینه، مشاوره تلفنی ارائه شده و به سوالات تماس گیرندگان پاسخ داده می شود.
۳. اطلاعات مربوط به تماس گیرنده در فرم عملکرد، توسط مشاور تغذیه ثبت می شود.
۴. فرم عملکرد در پایان هر روز در اختیار کارشناس تغذیه ستاد شهرستان و در صورت نبود کارشناس شهرستان، در اختیار مدیر تغذیه ستاد دانشگاه گذاشته می شود.
۵. اطلاعات جمع آوری شده در ستاد شهرستان در پایان هفته برای مدیر تغذیه ستاد دانشگاه مربوطه ارسال می شود.
۶. اطلاعات جمع آوری شده توسط مدیران تغذیه ستاد دانشگاه ها بلافاصله پس از جمع بندی در اختیار ناظرین ستادی ۷ دانشگاه (جدول پیوست ۲) قرار داده می شود.
۷. فرم های جمع بندی شده در ستاد ۷ دانشگاه ناظر، در هر هفته جمع بندی شده و در پایان هفته بعد برای دفتر بهبود تغذیه ستاد وزارت بهداشت ارسال می گردد.
۸. اطلاعات ارسال شده از طرف ۷ دانشگاه ناظر، در دفتر بهبود تغذیه جامعه ارزیابی شده و با توجه به سایر اطلاعات اخذ شده از سامانه ۴۰۳۰، بازخورد لازم به دانشگاه های کشور جهت ارائه بازخورد به مشاورین تغذیه و ارتقای کیفیت خدمات ارائه خواهد شد.

فلوچارت جمع آوری اطلاعات

پیوست ۱: فرم عملکرد مشاورین تغذیه سامانه ۴۰۳۰ در یک شیفت کاری

دانشگاه علوم پزشکی

تاریخ:

موضوعات مورد سوال				فرد در معرض خطر*	استان / شهرستان	جنس		گروه سنی/فیزیولوژیک	ردیف
سایر موضوعات	تغذیه در دوران نفاخت کووید ۱۹	تغذیه در ابتلا به کووید ۱۹	تغذیه در پیشگیری از کووید ۱۹			مرد	زن		

* افراد در معرض خطر عبارتند از: بیماری های تنفسی مزمن (آسم، برونشیت، ذات الریه، بیماری های مزمن انسدادی ریه و ...)، بیماری های قلبی عروقی و فشار خون بالا، سرطان تحت شیمی درمانی یا پرتودرمانی، پیوند عضو و مغز استخوان، مصرف طولانی مدت داروهای کورتیکواستروئید و دیگر داروهای تضعیف کننده سیستم ایمنی، افراد سیگاری، چاقی شدید ($BMI \leq 40$)، دیابت، نارسایی کلیه، بیماری های کبدی (هپاتیت، کبد چرب و ...)، خانم های باردار، سالمندان که در خانه مربوطه نوع عامل خطر باید درج شود.

نام و نام خانوادگی مشاور تغذیه شیفت:

جمع کل موارد تماس در شیفت:

پیوست ۲: لیست اسامی ناظرین ستاد دانشگاه های علوم پزشکی و دانشگاه های تحت نظارت

دانشگاه	نام ناظر	دانشگاه های تحت نظارت
1	خانم دکتر زهرا اباضلی	مشهد-بجنورد- تربت حیدریه- تربت جام- گناباد- سبزوار- نیشابور
2	آقای فتح الله پورعلی	تبریز- ارومیه- اردبیل- سراب- خوی- مراغه- خلخال- زنجان- کردستان
3	خانم سکینه جعفری	اصفهان- کرمان- رفسنجان- سیرجان- جیرفت- کاشان- سمنان- اراک- خمین- شهرکرد- یزد
4	خانم رضیه شناور	شیراز- فسا- گراش- لارستان- بوشهر- هرمزگان- جهرم- زاهدان- ایرانشهر- زابل
5	خانم لیلا فرزاد	تهران- ایران- شهید بهشتی- البرز- ساوه- قزوین- قم
6	خانم مهنوش صاحبدل	اهواز- آبادان- بهبهان- دزفول- شوشتر- ایلام- کرمانشاه- لرستان- یاسوج- همدان- اسدآباد
7	آقای جلال نوروزخانی	مازندران- گلستان- بابل- گیلان